

K PŘECHODU VODNÍHO TOKU SPOJENÉHO S PRŮLOMEM OBRANY

V soudobých operacích bude častým jevem prolamování nepřátelské obrany. Půjde i o obranu připravenou, s ženíjnými zátarasy, zesílenou i jadernými mìnami, s velkou hustotou protitankových prostředků a dobře organizovaným a účinným systémem paleb. K organizování takovéto obrany mohou být výhodně využívány i vodní toky, jejichž četnost v prostoru západního válčiště je dostatečná.

Velení armád NATO považuje vodní toky za důležité překážky, kterých chce při organizaci bojové činnosti vojsk využít. V rámci operační přípravy válčiště na území NSR jsou plánována obranná zařízení na důležitých vodních tocích jako je Naab, Regnitz, Neckar, Rhein v několika pásmech.

Obrana vodních toků může být organizována několika způsoby v závislosti na silách, které jsou pro obranu plánovány nebo předvídaný. V posledních letech používala vojska NATO dva základní způsoby obrany vodního toku.

V prvním případě byly hlavní síly rozmístěny přímo na vodním toku nebo v jeho bezprostřední blízkosti. Tento způsob používala v situaci, kdy měl obránce poměrně úzké pásmo obrany a dostatek sil a byl-li terén přímo u vodního toku ve všech směrech výhodný k organizaci obrany. V tomto případě budovala divize obranu podle stejných zásad jako obranu prostoru, zpravidla s dvěma brigádami v prvním sledu a jednou v druhém sledu. Bojové zajištění a přímé zajištění bylo organizováno na druhém břehu řeky.

Druhý způsob používají v situaci, kdy k organizaci obrany je málo sil. V tomto případě považují armády NATO za výhodné řešení ponechat na vodním toku jen nejnútnejší (minimální) síly a hlavní síly divize soustředit v hloubce obrany v takovém prostoru, který by umožňoval účinné protizteče (protiúder) na různých směrech. V tomto případě jde pak o mobilní obranu, která je výhodná při širokém pásmu obrany, kdy terén není v blízkosti vodního toku zvláště výhodný k organizaci obrany. Bezprostředně u vodního toku pak budují jednotlivé opěrné body a mezery mezi nimi překrývají palbami, zátarasy apod.

Složitější pro útočící vojska bude první způsob organizace obrany vodního toku, jelikož současně s přechodem vodního toku musí prolamovat připravené obrany. Můžeme proto považovat průlom obrany nepřítele organizované na vodním toku jako jeden z nejsložitějších úkolů útočné operace armády vedené bez jaderných zbraní. Hlavní tíha v organizaci a zabezpečení tohoto průlomu bude spočívat na armádě a svazcích.

Při tom je třeba vycházet z požadavků soudobých operací, že překonávání vodních toků nesmí snižovat celkové tempo operace. Proto nezávisle na jejich šířce a druhu na nich organizované obrany musí vojska překonávat z chodu a na široké frontě, bez velkého soustřeďování sil a prostředků jak na vlastním, tak i na protilehlém břehu.

Splnění všech těchto požadavků bude vyžadovat na velitelích a štábech všech stupňů, především armády a svazků vysokou organizovanost, předvídatost, umění v co nejkratším čase organizovat a zabezpečit všechna potřebná opatření k úspěšnému splnění tak náročného a složitého úkolu.

K uvedeným složitostem přistupuje i samotný charakter průlomu, který doznal v soudobých podmínkách podstatných změn, především ve větší hloubce vedení průlomu. Je to podmíněno především těmito faktory:

- k přerůstání taktického úspěchu v operační hloubce je nutné překonat větší taktickou hloubku obrany;

- narušení operační pevnosti obrany nepřítele nekončí obsazením jeho obranných postavení a čar;

- vojska armády musí rovněž zničit bližší operační zálohy nepřítele, které se mohou pokusit protiúderem zastavit a zničit vojska průlomového uskupení v závěrečném období průlomu;

- nutnost vést boj za získání času a iniciativy a k předejití nepřítele v uskutečnění manévru.

Průlom v soudobých podmínkách dosáhne vrcholu tím dříve, čím rychleji se podaří přenést bojové úsilí průlomového uskupení a včas zasazených čerstvých sil armády do hloubky obrany nepřítele.

Základními podmínkami zabezpečujícími úspěch násilného přechodu vodního toku nepřítele spojeného s průlomem jeho připravené obrany budou především:

- včasné získání a vyhodnocení všech zpráv a organizování obrany nepřítele na vodním toku;

- odhalení zámyslu nepřítele k obraně vodního toku, jeho uskupení v hloubce obrany a možného použití, včetně opatření na přístupech k vodnímu toku;

- správná volba úseku průlomu obrany v návaznosti na výhodné úseky násilného přechodu vodního toku;

- rychlost soustřeďování a přeskupení vojsk bez složitých manévru;

- pružný manévry k vyvedení sil a prostředků z pod připraveného palebného úderu nepřítele v době protipřípravy;

- včasná a utajená příprava vedení vlastního mohutného palebného úderu letectvem a dělostřelectvem a zmaření nepřátelské protipřípravy;

- pečlivá organizace a zabezpečení přechodu vodního toku se současným průlomem obrany;

- nepřetržité zvyšování tempa útočících vojsk včasným zasazováním záloh a druhých sledů;

- včasné a účelné použití vzdušných výsadek s rozhodnými úkoly;
- všestranné zabezpečení vojsk průlomového uskupení;
- přesnost a nepřetržitost velení vojskům.

Soudobá vševojsková armáda může prolamovat v úseku o šířce 8 km, divize do 4 km při hustotě dělostřeleckých hlavních 100—110 na 1 km. Současně je třeba zabezpečit v úseku průlomu takový počet tanků, který by dovolil vytvořit v první linii hustotu 18—20 tanků na 1 km.

Vševojsková armáda v sestavě tří motostřeleckých a dvou tankových divizí může uskupit požadované hustoty dělostřelectva a tanků k zabezpečení průlomu za těchto předpokladů:

Tanková a motostřelecká divize prolamují obranu v úseku 8 km širokém. Potřebný počet dělostřeleckých hlavních při hustotě 100—110 hlavních na 1 km = 800 až 880 hlavních.

Možný propočet potřeby:

— tanková divize	84 hlavních
— motostřelecká divize	104 hlavních
— protitankový oddíl msd	18 hlavních
— kanónová dělostřelecká brigáda armády	90 hlavních
— protitankový pluk armády	54 hlavních
— posilová dělostřelecká divize	288 hlavních
— 1/2 dělostřelectva divize útočící vpravo úseku průlomu	54 hlavních
— dělostřelecký pluk msd druhého sledu	72 hlavních
celkem	822 hlavních

Potřebná hustota tanků v první linii: 144—160 tanků

Možný propočet:

— 9 tankových rot od dvou tankových pluků tankové divize	90 tanků
— 6 tankových rot od dvou motostřeleckých pluků motostřelecké divize	60 tanků
celkem	150 tanků.

Rozhodnutí pro průlom s přechodem vodního toku musí velitel armády vydat v průběhu útočné operace s takovým časovým předstihem, aby všechna nutná opatření k zabezpečení průlomu nepřátelské obrany na vodním toku mohla být promyšleně připravena.

Nejnáročnější na čas bude přesun, soustředění a dosažení pohotovosti dělostřelectva k zabezpečení průlomu. V časové kalkulaci pro vyvedení dělostřelectva je nutné zahrnout dobu:

- potřebnou k přesunu během noci z vyčkávacích prostorů divizí druhého sledu armády až k čáře rozchodišť;
- na rozvinutí a zaujetí bojové sestavy dělostřelectva;
- nutnou k zasazení oddílů na hlavní směr;
- na přípravu palby a střeliva k palebné přípravě a palebné podpoře.

Při vzdálenosti druhých sledů armády 80—100 km od čáry dotyku a pro předběžné nařízení k přesunu můžeme předpokládat, že celková doba k vyvedení dělostřelectva a k dosažení pohotovosti může činit 5—6 hodin.

Vzhledem k průměrnému tempu operace 40—60 km za 24 hodin a s ohledem na to, že boj o přístupy k bráněnému vodnímu toku reálně začíná ve vzdálenosti taktéž 40—60 km, čili v době kdy velitel armády v rámci denního rozhodovacího cyklu upřesňuje úkoly na příští den měl by vydat rozhodnutí pro průlom obrany s přechodem vodního toku. Při boji v operační hloubce, kdy prvosledové divize, především tankové, budou za daných podmínek dostávat bojové úkoly informativně i na další den, mohou dostat i toto rozhodnutí velitele armády (i dříve).

Kterou variantu použijeme, ovlivní především celková charakteristika operace, činnost nepřítele, operační sestava armády, tempo operace i hloubka bojových úkolů prvosledových divizí.

V rozhodnutí pro průlom velitel armády stanoví:

- zámysl zničení uskupení nepřítele na směru hlavního úderu;
- úsek průlomu;
- směr a hloubku úderu;
- objekty a způsob úderů letectva;
- úkoly protivzdušné obrany;
- způsob a délku dělostřelecké přípravy a podpory vojsk;
- úkoly svazkům prvního sledu, druhého sledu [vševojskové záloze];
- úkoly a způsoby použití předsunutých odřadů a vzdušných výsadek;
- výchozí prostory vojsk tvořící průlomové uskupení a opatření k jejich obraně před úderem letectva a možnými úderem ZHN nepřítele;
- rozdělení přepravních prostředků a jejich manévry;
- armádní přepraviště, dobu jejich pohotovosti a způsoby využití;
- dobu pohotovosti k zahájení dělostřelecké přípravy;
- velení vojskům v úseku průlomu.

Štáb armády po vydání rozhodnutí velitele armády zabezpečí především tato opatření:

- proniknutí a pochopení stanovených úkolů vojsky (vykonavatelé);
- organizaci průzkumu obrany nepřítele tak, aby včas získal a určil souřadnice cílů, především odolných palebných cílů, hranice rotních a četných opěrných bodů atd.,
- organizaci vyvedení dělostřelectva a zaujetí palebných postavení;
- organizaci průzkumu vodního toku a možnosti včasného ovládnutí stálých přepravišť;
- soustředění potřebného množství dělostřelecké munice;
- organizaci velení vojskům v úseku průlomu.

Účinný boj s protitankovými prostředky nepřítele bude jednou z podmínek úspěšného vedení průlomu.

V soudobých podmínkách je nutné organizovat boj

- s ručními protitankovými zbraněmi;
- kanónovými (raketovými) stíhači tanků;
- protitankovými řízenými střelami a vzdušnými protitankovými prostředky, které představují bitevní vrtulníky.

Při organizování boje s uvedenými prostředky vycházíme z jejich možného uclnění i v obraně, všemi prostředky průzkumu je musíme identifikovat a spolehlivě ničit a umlčovat.

Ruční PT zbraně jsou součástí bojové sestavy čtyř (družstva) a budeme je proto ničit (umlčovat) současně s opěrnými body čet (družstev).

Kanónové (raketové) stíhače tanků budeme ničit buď přímou střelbou (organizuje ND msp), nebo nepřímou střelbou, jsme-li v prostoru rozmístění, ve vyčkávacím prostoru, nebo na čáře zasazení.

Protitankové řízené střely můžeme ničit (umlčovat) nepřímou střelbou spolu s opěrným bodem čety, v jehož sestavě jsou, nebo samostatně v palebném posazení rozmístěném v sestavě rot, nebo v jiném prostoru.

Nejsložitější bude ničení (umlčování) bitevních vrtulníků, které představují největší nebezpečí pro tanky a jiné obrněné cíle. Zkušenosti ukazují, že nejefektivnější jejich ničení je v prostorech bojového rozmístění a vyčkávacích prostorech, což bude především úkolem letectva a dělostřelectva. Kromě toho musí být začleňovány do sestavy prvosledových praporů a pluků účinné prostředky k jejich ničení ve vzduchu okamžitě po jejich zjištění.

Význam ženíjního zabezpečení v této fázi armádní útočné operace zvýrazňují jeho některé zvláštnosti:

- průzkum musí včas zjistit hranici minových zátarasů a zabezpečit vhodná místa ke zřízení přepravišť;
- čas „Č“ bude totožný s položením přepravních prostředků na vodu;
- průchody v minových zátarasech budeme razit převážně z vody;
- organizace pořádkové služby musí zabezpečovat jak činnost na vlastním břehu, tak i ve zřízených průchodech v minových zátarasech;
- nutnost včasného soustředění přepravních prostředků na vhodných úsecích a vytvoření dostatečné zálohy k uhrazení ztrát.

Specifika průzkumového zabezpečení průlomu nepřátelské obrany s přechodem vodního toku bude vyplývat především z uvedených požadavků všestranného zabezpečení bojové činnosti průlomového uskupení.

Těžiště průzkumu bude v tomto období spočívat na hloubkovém, vzdušném, vojskovém, rádiovém, radiotechnickém, dělostřeleckém, ženíjním a ostatních družích průzkumu.

Na včasných a hodnověrných informacích o nepříteli, zjištění jeho možného zámyslu vedení obrany a jeho obranných opatřeních, bude záviset reálnost rozhodnutí velitele armády, svazků i útvarů a úspěšné vedení průlomu vyčleněnými vojsky.

Před zahájením vlastního průzkumu s přechodem vodního toku bude předcházet boj útvarů prvosledových svazků armády s ustupujícími vojsky nepřítel a s krycími prvky bránícími přístupy k vodnímu toku a obraně. Každý velitel se musí snažit, aby zabránil odpoutání ustupujících sil nepřítel a nedal tak možnost nepříteli v obraně vést palebné údery na vojska již na přístupech k vodnímu toku. Rozhodná bojová činnost útvarů prvosledových svazků armády musí současně zabezpečovat včasný manévr ženíjních přepravních prostředků k vodnímu toku i manévr a včasné soustředění dělostřelectva k palebnému úderu na obranu nepřítel.

Včasné a utajené soustředění průlomového uskupení v hodnotě dvou svazků bude vyžadovat od velitele a štábu armády vysokou dávku předvídavosti, rozhodnosti a nešablonovitosti přístupu. Základním požadavkem k jeho uskutečnění musí být jednoduchost jeho řešení, bez komplikovaných přeskupování, vyžadujících čas a tím i vytváření podmínek k prozrazení zámyslu.

Budou proto v závislosti na situaci různé možné varianty vytváření průlomového uskupení:

- z druhsledových pluků divizí, v jejichž útočných pásmech bude veden průlom, a z druhsledové divize armády;

— z prvosledových pluků uvedených divizí a zasazením druhosledových pluků k rozvíjení průlomu a z druhosledové divize armády zasazené v hloubce obrany,

— z druhosledových divizí armády v případě, že prvosledové divize mají v dotyku s nepřítelem většinu svých sil.

Z uvedených variant bude také vznikat potřeba zaujetí vyčkávacího prostoru prvními sledy průlomového uskupení ve vzdálenosti do 40 km od předního okraje obrany nepřítele (vodního toku).

Důležitou činností velitele a štábu armády v rámci organizace a zabezpečení průlomu obrany nepřítele s přechodem vodního toku bude zabezpečení soustředění dělostřelectva k úseku průlomu. Tato činnost je spojena s větším počtem opatření, na kterých se mimo oddělení RVD armády bude podílet především operační oddělení, zpravodajské oddělení, oddělení vojska PVO, oddělení výzbrojní služby a štábu týlu.

Po přijetí rozhodnutí velitele armády o soustředění dělostřelectva k zabezpečení průlomu obrany, ve kterém na návrh NRVD stanoví jaké palebné prostředky přibrat k palebné přípravě a palebné podpoře, štáb armády zabezpečí tato opatření:

— organizaci průzkumu nepřítele s využitím všech sil a prostředků průzkumu;

— plánování palby, vydání úkolů armádním dělostřeleckým svazkům, útvarům a náčelníkům dělostřelectva vševojskových svazků;

— průzkum bojové sestavy dělostřelectva a zabezpečení utajení příprav k bojové činnosti;

— topografickogeodetickou a povětrnostní přípravu;

— soustředění dělostřelecké munice k zabezpečení palebné přípravy a palebné podpory;

— vyvedení dělostřelectva do bojové sestavy.

Splnění úkolů dělostřelectvem bude kromě jiného ovlivněno i bojovou činností letectva nepřítele. Bude proto důležitou činností náčelníka PVO armády zabezpečit jeho ochranu proti vzdušným úderům manévrem prostředků PVO armády.

Přesuny dělostřelectva k zaujetí bojových sestav řídí a zabezpečuje oddělení RVD armády v úzké součinnosti s operačním oddělením armády. Přitom je třeba vycházet z požadavku, aby uskupení dělostřelectva bylo maximálně utajeno. Jeho soustředění nesmí časově přesahovat nezbytně potřebnou dobu ke splnění všech úkolů k zabezpečení průlomu a přechodu vodního toku. Oddělení RVD armády a vševojskový štáb musí proto dbát, aby především dělostřelectvo druhých sledů nebylo předčasným vyvedením vystaveno úderům nepřítele. I v podmínkách dočasného vedení operace bez použití ZHN je však třeba rozmístit dělostřelectvo, pokud to jeho střelecko-technické vlastnosti dovolí, na velké ploše rozptýleně a tím zabezpečit jeho bojeschopnost. Podle zkušeností ze cvičení můžeme předpokládat, že celková doba k vyvedení dělostřelectva v rámci armády až k dosažení pohotovosti může činit 5–6 hodin, z toho 2,5–3 hodiny denního světla.

Jedním z nejdůležitějších problémů průlomu zůstává organizace spolehlivého palebného ničení obrany a boj k dosažení palebné převahy. Kromě palebného boje na krátké vzdálenosti, nabývá na významu palebný boj na velkou vzdálenost. Vyplyvá to především z rozmístění nepřátelských operačně taktických

prostředků jaderného napadení v hloubce obrany, které jsou schopny působit na vojska v útoku daleko dříve, než vejdou do prostoru působení prostředků boje na krátkou vzdálenost. Půjde především o plnění těchto palebných úkolů:

- boj s jadernými prostředky nepřítele;
- ničení míst velení a radioelektronických prostředků;
- umlčení systému PVO;
- ničení taktického letectva;
- ničení operačních záloh;
- dezorganizaci týlu.

Na plnění těchto úkolů se bude podílet především letectvo, dělostřelectvo, výsadkové vojsko, tankové a motostřelecké jednotky.

Vlastní průlom připravené obrany se současným předchodem vodního toku může probíhat v těchto etapách činnosti s předpokládaným obsahem bojové činnosti vojsk:

A. Boj o přístupy k vodní překážce, na které je vybudován přední okraj obrany a navázání dotyku s obranou nepřítele

Tento boj prvosledových svazků a útvarů armády může reálně začínat již ve vzdálenosti 30—40 km od vodní překážky v závislosti na situaci na frontě, organizaci a zabezpečení obrany ze strany nepřítele. Jelikož půjde o předem připravenou a organizovanou obranu, můžeme při systému obrany vojsk NSR v této hloubce počítat s bojem jednotek v pásmu boje na zdrženou.

V této etapě bojové činnosti musí se velitelé taktického stupně snažit rychle pronikat k vodní překážce, překonat ji z chodu a nedovolit nepříteli organizovaně zesilovat obranu jednotkami z pásma boje na zdrženou.

Pod ochranou prvosledových útvarů a svazků bude skrytě zaujímat palebná postavení dělostřelectvo, které povede palebné zabezpečení průlomu.

Ženíjní přepravní jednotky budou zaujímat výchozí prostory k zabezpečení násilného přechodu vodního toku.

Svazky a útvary průlomového uskupení (prvé sledy) budou zaujímat vyčkávací prostory ve vzdálenosti 20—30 km od předního okraje obrany (vodního toku).

B. Palebná příprava dělostřelectva a letectva

Požadavek ničit a umlčovat nepřítele na celou hloubku obrany si vyžaduje důsledného zplánování úderu letectva a dělostřelectva co do cílů, prostoru i času. Letectvo povede úder především na prostředky jaderného napadení, místa velení a zálohy nepřítele.

Dělostřelectvo musí především palebným přepadem nepřátelských dělostřeleckých baterií mařit jeho protipřípravu a dělostřeleckou přípravou vytvořit podmínky pro úspěšné vedení průlomu obrany. Délka dělostřeleckého přepadu může být až 10', dělostřelecké přípravy až 40', v závislosti na organizaci obrany, zjištěných cílech a pravděpodobnosti umlčení nebo zničení těchto cílů.

V rámci dělostřelecké přípravy musí být zabezpečeny podmínky pro překonání vodního toku prvními sledy průlomového uskupení a zahájena zteč předního okraje nepřátelské obrany.

Vzhledem k tomu, že první sledy průlomového uskupení mohou být rozmístěny ve vzdálenosti 20—40 km od předního okraje obrany, tj. 1—2 hodiny přesunu, musíme přesun zahájit nejméně 1 hodinu před zahájením dělostřeleckého přepadu. Vyvedení tohoto uskupení musíme zabezpečit jak letectvem, tak i činností PVO.

C. Průlom a rozvíjení úspěchu do hloubky

Po skončení dělostřelecké přípravy zahajují vlastní vojska průlom nepřátelské obrany s využitím výsledků palebné přípravy. Prvosledové útvary rozvíjejí útok do hloubky v co nejrychlejším tempu a prolamují další obranná postavení z chodu, při využití účinků palebné podpory dělostřelectva a letectva. Tuto palebnou podporu vyžaduje velitel divize. Letectvo v tomto období vede úderu na druhé sledy a zálohy nepřítele a brání tak jejich příchodu k úseku průlomu k vedení protiztečí nebo zaujetí dalších obranných postavení. Vážný úkol při plnění tohoto cíle může zabezpečovat raketometné dělostřelectvo.

Druhé sledy pluků nebo divízi je vhodné zasazovat k rozvíjení útoku do hloubky, k vedení úderů do boků nepřátelské sestavy, k odrážení protiztečí, k rozšiřování úseku průlomu apod.

Významný úkol při průlomu v rámci armády plní vojska prvosledových svazků, která útočí mimo úsek průlomu. Tato musí svou aktivní bojovou činností na svých směrech ničit uskupení nepřítele, poutat jeho síly a nedovolit mu přeskovat síly k použití proti průlomovému uskupení armády.

Po prolomení obrany nepřítele do celé hloubky je třeba včas zasadit další síly a zabezpečovat tak rozvíjení útoku v rychlém tempu v operační hloubce.

Závěr

Průlom připravené obrany nepřítele se současným přechodem vodního toku bude velmi složitým úkolem v rámci útočné operace armády. K jeho úspěšnému vedení musí velitel armády se svým štábem vytvořit potřebné časové i materiální předpoklady. Proto bude záležet především na jeho včasném předvídání, reálném rozhodnutí a včasném doručení úkolů vykonavatelům. Mnohotvárnost opatření k zabezpečení úspěchu průlomu bude vyžadovat od všech složek štábu armády včasnost a reálnost všestranného zabezpečení tohoto úkolu.

Bohaté zkušenosti Sovětské armády, která zakončila celou řadu úspěšných operací zahajovaných průlomem nepřátelské obrany a přechodem vodního toku, jsou nám poučením i východisky při řešení těchto úkolů i ve změněných podmínkách vedení soudobých operací.